

Uši a Vítr

číslo 1

měsíčník

leden 2012

vydává občanské sdružení Proximus v nakladatelství Vetuš Via, s podporou přátel a spřízněných duší

Sázka na jednoho koně

Martin Jabůrek (1980), malíř, bývalý student vícera výtvarných škol, milovník lautrecovských portrétů, tvůrce úporného gesta „bez rezerv“, v současnosti v čestné funkci „galeristy“ Potulné akademie.

Martine, je to už nějaký čas, kdy jsem byl Tebou požádán, abych namluvil nějaké sekvence z Charlese Bukowského pro Tvou závěrečnou práci – jakousi video-koláž na motivy posledního Bukowského románu – na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně. Jak od té doby pokročila Tvá cesta? kam ses dostal, a co ještě dnes Bukowski? jaké máš současné (umělecké) preference?

Nechápu lidi, kteří se nudí. Já nevím, co je nuda a už nějaký ten rok mám pocit, že absolutně nestíhám. Ale odvážím se tvrdit, že mě neopustilo – se zastavit a v klidu jen dýchat, nebo se koukat po holkách a jiných krásách. Ale to je jiná věc. Plánů je mnoho a není to jen tou uspěchanou dobou, všichni si stěžujeme, ale jak zpívá Načeva text od Topola: „možnosti tu jsou“ a za ně bychom měli být vděční. Já tedy jsem. Shodou okolností se mám docela dobře a ani nevím, jestli si to zasloužím, i když je pravda, že se pohybuji ve dvou extrémech, duševní muka a materiální relativní hojnost. Nevím, jestli bych tu minci raději neobrátil. Je to tak trochu Lautrecova role.

Bukowski mě pronásleduje jako anděl i ďábel. Už kvůli tomu, že jeho četba byla jedním ze základních důvodů odejít z německého gymnasia a opustit původně zamýšlenou kariéru právníka. Zlomilo se to v cestu úplně opačnou. Jeho filosofie a životní postoj, ale hlavně ta skrytá poetika a humor mi dává sílu a pocit, že i jinak to jde a to

M. J., zrovna ztlučení na jedné z brněnských periferií, horké léto 2011, foto © archiv autora

na všech úrovních. Nakonec co jiného to u něj bylo než poctivá práce a sázka na jednoho koně: „Buď psát, nebo zemřít.“

Máš nějaký vztah k tomu, čemu se říká „radikální umění“? Máš nějakou potřebu svým dílem „provokovat“, probouzet či nějak jinak iritovat? Nebo jsi spíš příznivcem „klidné malby“ a konzervativních prezentací? Do jaké míry se Tvá práce prolíná s Tvým nejnějnějším viděním a životem vůbec?

Mám rád obojí. Uctívám nepochybně řemeslo. A zároveň mě baví různé provokace, pokud nejsou hloupé. A co je hloupé, anebo není, to je hrozně relativní a subjektivní. Neodlučitelné je nejnějnější.

Například nenávisť je emoce, kterou se snažíme zkrotit, ale někdy nenávidím umění, ale to neznamená, že na mne nepůsobí. Paradoxně naopak – jsou to věci, které si nejvíc pamatuju. Někdy mě to všechno sere a nenávidím lidi, kteří se okolo motají. Mám rád graffiti prá-

vě proto, že sprejer „to“ dělat nemusí, většinou nemá žádné estetické vzdělání. Je to druh výtvarné činnosti, která je spontánní, adrenalinová a to, že z estetického hlediska nemusím být s těmito díly srozuměn, je vedlejší. Mnohdy se od sprejerů ještě mám co učit.

Výborná odpověď. Pokoušel ses někdy vytvořit také něco „na veřejnosti“, tajně třeba? Něco, co by mohlo být nějakým tajným holdem „sprejerům“? Jak bys pro sebe odlišil důležitost vjemu umění v terénu, ve veřejném, civilním životě – a umění s pietou prezentovaného v „čistých“ prostorách galerií?

Vzpomínám si na svůj první kontakt s graffiti, na panelákové zástavbě v Bohunicích, asi v revolučním roce 1989. Bylo tam nastříkáno „Go for it“, tak jsem šel na to. A nastříkal jsem na zeď plaveckého bazénu u základní školy „HC Kometa“ (byl jsem a zůstal jsem fanouškem hokeje, za antické chápání celosti umělce se nestydím, naopak). Jen doufám, že tento můj, tehdy ještě trestně nepostihnutelný, zločin je již promlčen. Pro zajímavost, bylo to nastříkáno zeleným, velecenným sprejem, který vlastnili moji rodiče na přestříkávání koroze na naší Ladě 1500, za kterou rodiče dali veškeré finance. Jen

Příprava k ilustracím Pohádky... Paula Z., 2010

aby čtenář měl představu, o jakou dobu tenkrát šlo.

Myslím že z estetického hlediska jsou všechny prostory vhodné ke studiu a přezkoumání a My jsme umělci, to znamená, že to my výtvarníci děláme i věci okolo nás, hlavně tedy design, a naň orientovanou lásku k předmětům, či chcete-li i chtíč – straky rády blejskavé předměty...

Zastáváš – dnes běžný – názor, že „umělcem je ten, kdo se za něho prohlásí“? Nestýcháš se před tím slovem? Jedna pařížská redaktorka se kdysi ptala Josefa Šímy, jestli si myslí, že je „dobrý malíř“, ten na to odpověděl: „To nevím, ale – chtěl bych být malířem“. Není Ti toto bližší? Jaké je dnes především místo umělce v tomto ekonomicky zúženém a duchovně na kost vyhublém chápání veškerého dění světa?

Jemito upřímně jedno, slovo je jako pixel, vím, že tobě se to líbit možná nebude, ale podle mě je to mřížka, kterou pokládáme na věci, abychom si je mohli pojmenovat. Obraz rozložený na jednotlivosti. K duchovně na kost vyhublému chápání dění světa – nestěžuji si, pokládám to za helenismus své doby a z úpadku může vyvstat fénix. Chci být fénixem (jedním z mnoha).

Hezky řečeno... No, nevím, zda se mi to líbí, nebo ne, ale představa, že „na počátku byl pixel“, zní zajímavě. Přesto bych řekl, že jistý způsob definování přece jen patří k nejnütnější životní orientaci, k jejímu uchování. Také si nestěžuju, chci jen věcem porozumět, což je u mne povětšinou jiný způsob než porozumění skrze obraz, který je dán umělci vizuálnímu. Dobrá, helenismus, ale onehdy mluvil's o své náklonnosti k renesanci a ta přece přichází – kromě antických inspirací – zase trochu s něčím jiným – s hospodářským rozkvětem, bohatstvím, bankovníctvím a kloví čím ještě. Co Tě na renesanci oslovuje nejvíce?

Bude to znít jako obehnaná fráze, ale je to ten návrat k člověku. Tak jako můžu mít rád nějaký kýč (nebo co se za něj považuje), tak mohu věřit i některým frázím ačkoli jsou jakkoli obehnané. Já v té době nežil, tak nevím, co je na tom pravdy pro obyčejného průměrného jedince. Každopádně renesanční architekturu, kterou jsem měl možnost poznat v Itálii, považuji za krásný důkaz toho, že se v té době opravdu stalo něco velkolepého. A úplně nejraději mám otroky, ty nedokončené pískovcové sochy toho nejprofláknutějšího M.

V tom jsme zajedno... Máš pro sebe nějakou „definici“ kýče? Josef Šafařík mluvil například o prefabrikaci malých Davidů na florenckém tržišti, oproti špičkovému řemeslu na Piazza della Signoria a výsostnému umění v Akademii. Máš pro sebe nějakou „poznávací mřížku“?

To jsem si teda naběhl. Je to osobní pohled na některé věci. Kde je ta hranice, za kterou už je to moc? Těžko soudit. Natož vyčítat. Pro mě je to hloupý a řemeslně zmršený výrobek, který nemá srdce. Můžou to být i fotografie mých milovaných neteří ve zlatém rámečku, ale přesto nemám to srdce je

V malířském négligé à la Félicien Rops

spálit, trpaslíci a celý freeshop u Znojma v Hatích, kde je neuvěřitelné množství vkus urážejících staveb pseudosoch z polystyrénu a nejbizarnějších obchodů, které navíc navštěvuje tak dvakrát více lidí než národní galerii, a co je nejhorší, pokřivuje vkus dětem – to je pro mě ten největší kýč. To bych dal za tu mříž nejpevnější.

A otázka na závěr – nějaký plán do nejbližšího budoucna?

Upřímně, myslím, že nejjednodušší by bylo se uchytil na nějaké výtvarné Vysoké, jako asistent nebo přednášející. To je tak jediná moje prozatímní perspektiva (sen), pokud nechci dít v nějakém grafickém studiu. To raději budu jezdit v Intersparu s čistícím vozíkem a po nocích si v klidu – a bez obav z nějaké vendety – malovat. Pokud mi budou stačit síly, nebráním se fyzické práci. Letos jsem pomáhal na zahradních úpravách, a musel jsem se smát, s jakým zadostiučiněním jsem se vracel domů – na privát. Chtěl bych tímto poděkovat příteli Petru Pospíšilovi, který mně tuto činnost umožnil. Můj plán je také orientován na arteterapii. Díky mé duševní chorobě, kterou spíše pokládám za problém, který si vyžádala má nepřipravenost v psychickém vývoji osobnosti, pokládám ji za směr, ve kterém jsem celkem zběhlý a mohl bych k tomu mít co říct, ať už v nějaké chráněné dílně nebo na vysoké, kde se tímto oborem zatím nezabývají. Tak by se mi mohlo povést zaplnit bílé místo na seznamu a zároveň udělat zadost svým snům (na zemi).

otázky elektronickou poštou – j. e. f.

Dílna

Rozhovor s Martinem Jabůrkem doplňujeme jeho kresbami z poslední doby, z nichž některé jsou do konce ledna 2012 k vidění v prostorách brněnského klubu Boro, spolu s dalšími jeho „pracemi na papíře“.

Sépiovou kostí

Josef „Boběš“ Rössler (1956), původně strojní zámečnick, nyní truhlář, hlavně však muzikant (Dr. Prostředlo Band, PPU, Tlaková níže, DG 307), v současnosti soliterně a příležitostně, básník, písničkář.

Nákupní hrob

Zkurvený řetězce
Posrali holubi a těžce
jede vlak
černej vlak
Potlač svůj chtíč
Nákupním vozem
prašť vo zem
A kopej, kopej kolem
Kopej si hrob
Největší hrob všech dob
Svůj nákupní hrob si zdob

Ztráty

Něco z člověka
zdá se že mizí
Když
někteří přátelé
Zdají se ti cizí

Neúprosná

podzim 2010

Pohřební podzimy,
Přicházejí,
Jara, léta,
se snaží
a další podzimy
neúprosň přicházejí.

Tunely

Stádem stvořený
zkurvený povahy
Pěstí bych praštil,
pěstí
Nemám to štestí
Čtyři ze šesti
morální sračky
Za čtyři kačky
Mega sem, mega tam,
Bez dvou za dvacet
Kdo se bude v hrobě obracet

Bloudění

Nízký mraky uháněj za obzor
Za kterým hoří
Nenávist
A sluneční svit
Boží západ či východ
sever i jih
postupně
jsem ze vzteku zjih

Escort Service

Skrytý tužby, noční služby
noční skrytý
služby
noční tužby
propukavec krkavec.

Co by bylo

Šel bych ke Sluncům
 potkat pár lidí
 mlčet nad pivem
 bez řečí
 před třiceti lety.
 teď
 Hospod všude jak nasráno
 Prázdný, i když si není kam sednout
 Bude zas ráno
 Kde ste kamarádi
 Sedíte na fejsbůku
 Po světě roztroušený
 Jak skleróza
 V hlavě mám nasráno
 večer v poledne i ráno.

Mohu

Můžu s tebou jít
Mluvit
Kouřit, spát
ale nemusím tě mít rád
můžu si myslet
že jsi...

Boží mlejny

Skríň plná kostlivců
Vší silou zapomnění se
opírám o dveře
Už se nafukujou
Pařátky vystrkují
Pojd! Pojd!
Vysajem tě
voberem tě
chyboval jsi,
zanedbal jsi,
zaplatiiiiiiiiiissssssssssssss.

Bilance

Komu dáno
U sta hromů s hůry
Apatyka
nic si nekupuj
sic
Za rám si nedám nic
než co jinýho –
Blbost sobě rovnou
Jo tady rovnou
Lepší než noční můry
Na prdel
Vývar z dubový kůry

Moldánky

Pojď natáhnem si moldánky
Zabulíme
Na nespravedlnosti světa
Oheň a síru
Zadštíme
Zasmrkáme
Nudle rozmáznem
Slzy vysušíme
tiše usínáme
do snů se pomalu
za zvuku měchů
pomaličku propadáme...

Ještě jsem nevěděl

(píseň učně)

Ještě jsem nevěděl jak se to dělá
Už jsem však zaslechl řeč svého těla
Ještě jsem netušil co si s ním počít
Do komnat rozkoše zkoušel jsem vkročit
Dívčí hlas rozezněl neznámé struny
Do hrudi valily se jako vlny
První máj našel mě na stráni sadu
Tiše jsem naslouchal zrádnému hadu
Ze všech stran visely nám hvězdy rudý
Já v nich však viděl jen obrazy kundy
Ještě jsem nevěděl jak se to dělá
Kapičku rosy tam určitě měla
Dívka z továrny v rozpuku mládí
Z dálky zní pozdravy strany a vlády
Nesmělý polibek na malé rtíky
Po letmém úsměvu ahoj a díky
A zejtra zas kurva ráno do fabriky

*(kecal sem,
už sem to dělal,
jinde a jinak,
jenomže doposud
nebyl sem sviňák)*

Uši a Vítr, klub Boro 15. 12. 2011, večer nakladatelství Mezera, hovory o literatuře a čtení pro www.dratak.cz, 1.-3. Petr – Perfero Solaris, z publika, Pavlína Vítková, 4.-6. J. E. F., René Vaněk ml., Martina Falvey, Eva Klíčová, recituje Jiří Sekereš, 7.-9. houslistka P. S., muzikantská instalace, M. Falvey, 10.-13. Martin Hájek, R. Vaněk ml. čte ze své poslední knihy, ještě houslová sekce P. S. – foto © Vítězslav Krejčí

O dílech – a lidech

Lži Šero Bydlení (Botho Strauß)

Brutální scény intimního násilí. Mimořádná kniha, kniha vtahující. Dynamické a dynamizující příběhy, zkratky, střepinové fragmenty životních osudů, pocitů v trefných a poetických střelných popisech, vtahujících čtenáře do hry, o níž tento až mrazivě cítí, že se ho dotýká. Není to upachtěné vypravování, nýbrž přesně v postřezích formulované životní situace, jež lze zevšeobecnit, jak sluší pravému umění prózy, ale i dramatu, jímž se Botho Strauß proslavil snad nejvíc. Je u nás nesrovnatelně známější Thomas Bernhard nebo Peter Handke, často až v naprostém nepoměru právě k tomuto Bothovi Straußovi. Ve frázi uvažující člověk dneška. Když Bukowski, tedy Bukowski, a stále jen Bukowski. Anebo Kuki se vrací. Všichni čtou Šifru mistra Leonarda, teď zase Larssona. A pořád Larssona. Na večírcích se o něm mluví, pokud někde řeč o knihách, pak Larsson a Milénium. Jako stádní mor. Vzpomínám na slova Šaldova: „Tak je tomu v Čechách: lidé si uženou nenávisť a nevědí jak; uženou si obdiv a nevědí jak. Všechno je hromadná nákaza jako u bravu nebo skotu. Nic není myšlenkový řád a ideová závaznost a důslednost.“ – Přicházím tedy s tímto Botho Straußem, kterého jsem do chvíle, než jsem knihu dostal od přítele-vydavatele Dana Podhradského, minulý čtvrtěk ve Švandově kavárně, vůbec neznal. Ale nutno i konkrétněji napsat: Čte se jako básně v próze. Střípky života, drobné příběhy, jimiž proniká jistá mysterióznost a náznakovitost temného pozadí událostí, pocitů, motivů, důvodů k posouvání života po nemilosrdné časové ose. Vel-

ký pozorovací – a současně introspektivní – talent. Svými popisy postav i dějů znejistuje, přitahuje, ale drží v napětí distanc, která nedořikává, která jen naznačuje a drží každou vteřinu a každou hmotnou věc ve vzduchu v jakési neuchopitelné a provokativně vratké rovnováze. Hluboké pohledy do nitra lidské nejistoty a stále nehotovosti života. Botho Strauß „zdravě“ znejistuje, láká do niterných úvah jednajících charakterů a ponechává příběhy v závěru němě ustrnulé. Nostalgicky nedořečené. U vědomí komplikovanosti a nejistoty života samého. Pozoruhodná kniha.

Ukázky „ideace a gestace“ – První věta knihy: „Kdy člověk pozná, že sedí na zrušeném nádraží a na svůj vlak čeká zbytečně?“

„Starí překladatelé, pár, samotný na večerní ulici, jako dva vysoké stíny někoho jiného, do výše ční stíny z masa a kostí. Její kabát starorůžový, jeho šedý, k tomu šedý plstěný klobouk. Vytáhli, vyčnívající. Kostry trvání, stejného kroku, obloukovitého sklánění se nad společným denním dílem.“ (jiný příběh)

„To společné vzniká velmi pomalu, jedná se o překlad. Nikoliv literárního nebo vědeckého díla. Překládají... jazyk toho třetího, který s nimi byl tak dlouho a náhle je opustil.“ (týž příběh)

„Jsou dvě možnosti pro vraha, který není odhalen, jak žít se svým zločinem, který v něm pracuje stále divočeji, dokud není odsouzen. (Nakonec je poslednější vykonaným činem, který zůstal v utajení, než pudem, který jej dohnal k jeho spáchání.) Bud' se mu podaří zbavit se svého zločinu v extázi doznání, nebo je nucen zopakovat jej.“ (jiný příběh)

„... všude byly jen otevřené, prázdné tváře, jako vyloupené pokladny.“ (jiný příběh)

„V květinářství vytahují zanícené prsty stonky z váz jako dirigent hlasy ze smíšených sborů. Na lavici na kulatém náměstí spí zakrytý bezdomovec, dva majitelé psů řvou a zamotávají se. Zrovna-předchvilku-mír se potácí večerem.“ (jiný příběh)

„U uklizeného stolu pod bledou zářivkou, opřený o lokty, visel mezi vlastními rameny tichý muž jako těžké mokré šaty.“ (začátek dalšího příběhu)

„Babí očko, volně a radostně poletující vzduchem, je ve skutečnosti srovnatelné pouze s burzovním makléřem, šťvaným od telefonu k telefonu. ... Žvanění života samotného! Lež života samotného... Jedna velká chvástavost!... strom, který není schopen být na sebe hrdý, vyvolává při delším pohledu bezútěšnost.“ (tenýž příběh)

„Každý významný protiklad má svůj původ v pradojnosti náboženského bytí... Ničitel a uctíváče obrazů. Reformátor a přívrženec kultu. Dogmatik a mystik. Loď entusiasmu má dvě paluby. Tak se vícekrát kymácí v proměnlivých bouřích epoch.“ (týž příběh)

„Na Zemi už není skoro nic, co by nedráždilo moji touhu uniknout.“ (týž příběh)

„Pokud patří budoucnost fanatikovi a technikovi, může v současnosti žít pouze průsvitný člověk. Nepatřím do své doby, a všichni, kdo do ní patří, jsou jejími otroky.“ (týž – závěrečný – příběh)

Botho Strauß, Lži Šero Bydlení, přeložili A. Rahmanová a P. Šimon, Dauphin, Praha 2010. Psáno pro www.polipet.cz, kráceno

Vybráno cestou – Walter Pater

Známkou umění francouzského byla vždy určitá čistota, pozoruhodná ozdobnost ruky. Na příklad v malbách Françoise Cloueta, pozoruhodného svým odporem k vláským vlivům, jest jistá stříbmost barvy a jasnost výrazu, jež je odlišuje velmi určitě od jeho flámských sousedů, Hemlinga nebo Van Eycka. A tato čistota v nemenné míře je známkou starofrancouzského básnictví. Lehká, vzdušná jemnost, prostá elegance: to jsou podstatné známky jak básní Villonových tak *Hodin Amry Bretaňské*. Jsou také známkami francouzskogotických řezb a štuk. Jako v starých gotických katedrálách a v jejich protějšku,

starých gotických *chansons de geste*, surová a těžká hmota, jako by na chvíli přešla v příznivější stav nebo jako by ji ovíval něžnější dech vánku, stává se půvabnou jako vyřezávané kamenické práce na granitovém chrámu ve Folgoatě nebo řádky, popisující krásné ruce arcibiskupa Turpina v písni o Rolandovi. – Nuže písň Villonovy a malby Clouetovy jsou jako tyto práce. V době Ronsardově, zdá se, převládal pravděpodobně živel hrubší. Nikdo nemůže dnes listovati stránkami Rabelaisovými, aby necítil, jak mnoho bylo tu třeba zmírňovati a vymýtit. Docílení tohoto zmínění jest předmětem básnické revo-

luce, spojené s jménem Ronsardovým. Píde se po prostředcích, aby takto zjemnil a zachránil charakter francouzského písemnictví, přijal onen proud renaissančního vkusu, jenž ponechává v základech francouzské stavby, jazyk, umění, básnictví tak, jak byly, zlatí jejich vnějšek rozkošným, nezvyklým vzezřením, šířícím svůj svit po všech severských zemích. Zesiluje francouzskou ozdobnost vláskou *finessou*. Po té takměř veškerá síla a veškerá vážnost francouzského díla mizí; jediné elegance, vzdušnost a dokonalá technika zůstávají.

Walter Pater, *Joachim du Bellay*, 1869

Dřevěná cikáda

V/A

QUOD BENE NOTANDUM – „CO JE TŘEBA ZAZNAMENAT“ Č. 1

2011, kniha

Publikace mapující zajímavosti, vážící se k rýmařovskému regionu i mimo něj, sepsané nejmladší badatelskou generací. Kniha je doplněna příspěvky osobností, které nějakým způsobem zanechali v Rýmařově své stopy (M. Chadima, S. Krobová, P. Zajíček, J. Štreit, V. Václavěk a M. Václavěk, J. E. Frič, P. Váša, J. Dostál, manželé Kovalovi) a pracemi sdružení výtvarníků Octopus a jejich přátel, včetně historie sdružení. Toto vydání je věnováno panu Jiřímu Karlovi k jeho 75. narozeninám.

JINDRA HOLUBEC & SPOL.

Hovňousové

Vyšlo samonákladem, 2011, CD

Automatická pohádka pro malé i velké. Spletitý příběh se odehrává v hlavě pana Koppa, což je dědek který sedí v křesle a baví se jen se svým kocourem a pomalu se rozpomíná... V zamotaném příběhu poznáváme roztodivné postavy, jako Luční prasátko, Kadivous nebo Jonet Irvinsová, postavy vycha-

né, hloupé, dětské i jiné, až jde hlava kolem. Vypráví Jindra Holubec, podbarveno znamenitými zvukovými efekty a hudbou ze studia Chlív: Vít Raška, Tamara Franzová, Mani Marillo. Ilustrovaný booklet s obrázky postav od Pavly Zdražilové. Hodinový nášup, na jaký nejste zvyklí!!! Komplet k poslechu na Rádiu dráták www.dratak.cz

PÍČA

El Pičko

Vyšlo samonákladem, 2010, CD

Překladatel, muzikant, textař i scenárista Jiří Popel (1955) je duší skupiny Píča. V roce 1977 podepsal Chartu a o dva roky později emigroval. Třináct let prožil v americkém Los Angeles a v roce 1993 se vrátil domů – na svoji Malou Stranu, do bytu na Nových zámeckých schodech. Začal znovu objevovat český svět, založil kapelu, jejíž klasický bigbít se svéráznými texty vysloužil skupině za krátkou dobu existence až kultovní statut!

BUCHTY A LOUTKY

Popeláři jedou

Polís, 2011, CD

V roce 2009 vzniklo představení pro velké děti a jejich malé rodiče – Pope-

láři jedou. Impulsem byla touha zahrát si zase nějaké rockové písničky, ale spíše pro děti, ze kterých se nemusí dělat rovnou méněcenné osobnosti... Autoři hudby jsou Vít Brukner (kdy si hrával třeba v Národní třídě nebo Z jedné strany na druhou Jana Brabce...) a Tomáš Procházka (leader B4). U příležitosti dvaceti let divadla Buchty a loutky (2011) se protagonisté rozhodli tyto skladby natočit studiově.

VIKTOR HAIT

Tři hlavy

Guerilla Rec., 2011, kniha

Knížka vás pozve do všech tří Viktorových hlav, a to už samo o sobě je zážitkem. Povědky, vzpomínky, obrázky, fotky, hrubky – to všechno ve *Třech hlavách* najdete. Ale *Tři hlavy* jsou zejména třemi oddíly knihy: Hlava I. (z názvů povídek namátkou vybíráme: Jak jsem šoustal na Karlštejně, Jak jsem kouřil u benzínky, Jak jsem se podřezal, Jak jsem tahal Karla Hálu za vlasy, Jak jsem spadl z vořečku). Hlava II. (z názvů povídek namátkou vybíráme: Na Plasty do Budějic, Slepci a jídelňák) a Hlava III. Minimemoriám: (Quido Machulka, Láďa Padrůněk, Kladenskej Brouk, Mao, Michal Hrdý, Karel Kryl...). Prosť: doporučuji čtyři psychiatři z pěti!

Tyto a další tituly lze objednat v internetovém obchodě www.drevenacikada.cz obchod pro slovo, obraz, zvuk, pohyb, život

Poznámky ke knihám

Snažit se – nebo nesnažit? Bukowski. Básně.

Sedím v Botega Baru-Prádelně na Malé Straně, přímo na Kampě. Dlážďená podlaha, nové lavice a stoly s ručně kovanými konstrukcemi, u dveří má složenou deku malý čiperný pejsek, tak hlupatý, že jeho tělíčko možno jen kdesi tušit. Vedle v malé prádelní místnosti se právě doprала malá várka osobního prádla jedné mladé paní. Sedím u rohového stolu, před sebou tureckou kávu a sklenici teplé medoviny. Malý zelený zápisník a knížku Charlesa Bukowského *Tvrdej chleba*. Bukowského poslední básně, sebrané a uspořádané jeho celoživotním nakladatelem Johnem Martinem a přeložené ostravsko-olomouckým Bobem Hýskem. Jakási marnost mě jímá. Co psát dnes o Bukowském? Všechny jeho české překlady mám v knihovně, před mnoha lety jsem se s ním seznámil ještě skrze samizdat. Přesto musím říct, že Ch. B. není autor mého srdce. Ale v myšlenkách na něho jsem si nedávno, jednou ráno po probuzení, zapsal neodbytnou myšlenku, která se mi vlamovala mezi sen a probouzející se realitu: „Uznávám jasná, čistá řešení, obdivuji je, ctím je, vážím si jich (při snu o dvou krámcích-galeriích, u řeky, na Kampě), ta utkvělá myšlenka se týká Ch. B. a jeho důslednosti, jeho neměnného tvůrčího postoje.“ Tolik k mému snu, týkajícímu se Bukowského.

Je dobře, že v českém jazyce vyšlo již tolik Bukowského knih. Není dobře, že jeho postoj životní i tvůrčí je v našich zemích obtížně myslitelný. Zemřel Ivan M. J. V první ze čtyř knih, které mu vydalo nakladatelství Vetus Via, jsou – v jedné z jeho nejkrásnějších básní, které vůbec napsal – verše: „Bože můj ve své slávě / ověněný všemi prapory a korouhvemi / zahalený všemi purpurovými pláští / proč mi neumožníš psát jako Ch. Bukowski? / Proč jsi mne obdařil jenom tím, abych byl sviňák? / Proč jsi mne nadal jenom tím, abych byl hajzl? / ...“ Není to jen věc talentu. Je to věc osobnosti, která I. M. J. nescházela. A ta se transponovala v našich „malých“ poměrech zcela jinak, než (by) tomu mohlo být v poměrech amerických. Beru (po kolikáté už za posledních několik měsíců, Josefe J.?) znovu do rukou knížku posledních básní Ch. B., a nemohu nemyslet na I. M. J.: „... zařadil jsem se mezi největší opilce / historie: / Li Po, Toulouse-Lautrec, Crane, Faulkner. / vybrali si mě, / ale kdo vlastně?“ (Krásné šilenství) Věc osobnosti. Jsem v této věci zcela zajedno s Hilairem Bellocem, který píše ve svém textu o svatém Patrikovi: „Je-li nějaká věc, při níž se lidé, kteří nejsou katolíky, mýlili více než při jiné z rozumových věcí života, je to pojem osobnosti. Jsou při něm zmateni, kde jde o jejich vlastní malé bytosti, zneužívají jej, zabývají-li se problémy společnosti, a chápají jej velmi slabě, uvažují-li (uvažují-li vůbec) o povaze Boha všemohoucího.

A osobnost přece je vším. Osobní vůle to byla, která stvořila všechny věci, viditelné a neviditelné. Naše naděje na nesmrtelnost zakládá se v tom, že jsme osobami, a polovice našich slabostí se přísti z nepochopení hrozných odpovědností, které má v sobě osobnost, nebo ze zbabělé znechvalosti jejich sil sebeovládání.“ Budu nařčen z ideologizace, ale to je mi jedno. Netoužím po jiném než po pravdě. I. M. J. by se musel za přátelství se mnou stydět. Literatura je k ničemu. Ta se dělá jen pro uživení škol a pro osobní humbuk pišících. Veškerá ocenění jsou rovněž k ničemu. Číst je potřeba. Pracovat a číst a psát, třeba jen ve stručnosti, třeba jako když kdysi v jedné pivnici na Smíchově říkal malíř Rudolf Němec dělníkům, že „mravenci komunikují s beruškami zvláštními vzkazy“ (zapsáno in: *Magorova vanitas...*). Myslím, že jen hlubinné prosáknutí obojího – slova a života – obojího v těch původních, vážných významech, má smysl. Komunikace do nitra i navenek. Nač porovnávat, srovnávat,

analyzovat? Nač slintat po dobrém díle, rozmazávat neplodný sliz po znamenitých verších? „myslím, že tuhle poslední bouří svět nebude / brát vážně. / se světem se jen zřídka kdy na něčem / shodnu. / až teď. / sem s tou bouří. / už mám toho čekání po krk.“ (Poslední zima) Dílo je dílem charakteru, nebo ničím. Mám já propagovat Bukowského? K čemu je to potřeba? „když chlastám, zamykám / se, aby nikdo nepřišel k újmě.“ (Táhne mi na 73) Znamé věci. Člověk si na peklo stačí sám. Sobě i navzájem. „ti samí básníci čtou pořád dokola v / těch samých klubech a mně je trapně za ně i za / sebe: / opravdu věříme tomu, že se vyjadřujeme originálněji / než makléři a hlasatelé zpráv / o počasí? // ... nemám nás rád a nikdy jsem nás rád neměl – je to snad něco / horšího než být tvorem, jehož smyslem života je psát / poezii?“ (Práce na prd)

Číst Bukowského je škola osobnosti. Dnes už se nerozumí tomu, co to osobnost je. Dnes se chápou jen informace o něčem technicky (ne)uskutečnitelném, užitek, a právě proto vpravdě nepotřebném, protože mravně nelišném, s nulovým vztahem ku kráse, ke skutečnému určení člověka na světě. Doba přeje dušičkám skrčeným, obeznalým v technikách manipulace s mocí, penězotoky, v technikách obecného zotročení. Dnes číst Bukowského je právě důležité, ať už o jeho životě víme z více-rých monografií více či méně, ale právě to nenaukové, bezprostřední čtení je důležité. Protože je participací na svobodě, jejíž chápání je rovněž po letech utištěno do beznadějných koridorů nekončího konzumu a na všechny strany metastázující nicoty. „někdy za noc napíšu deset básní / odepíšu na šest dopisů // vypiju toho víc // ale jako ve všem i v pití platí, že / nejlepší je nenásilná / důslednost.“ (Nikdy) Dělej, co dělej. Nesnaž se, snaž se. „občas mám pocit / že mě bohové schválně strkají / do ohně / jen aby si poslechli / jak ze sebe s křučením / vyloudím pár / dobrých veršů.“ (Takový oheň)

Charles Bukowski, Tvrdej chleba. Uspořádal John Martin, přeložil Bob Hýsek. Praha, Argo 2011. Přebal a grafickou úpravu navrhl Libor Batrla. V redakci Martina Svobody. 132 stran formátu 12,5 × 20,5 cm

j. e. f., Praha, Kampa, Prádelna-Bar Botega, 12. 12. 2011, 15:58

Brno, Alfa Passage, 14. 12. 2011, 15:56

(Psáno pro webové stránky www.polipet.cz Josefa Jindráka)

Několik výpisků z knihy Jima Christyho o Ch. B.

„Důvod, proč si poezie nikdo neváží, spočívá v tom, že neprokazuje žádnou odvahu, není v ní tanec, nemá žádnou šťávu.“

„Poezie obecně je velice hloupá,“ pokračuje Bukowski. „Ti, kdo tvrdí, že básník je nějaký výjimečná osobnost, se pletou. Obvykle je to jen slabomyslný pabl, jenž píše v rozkolísaných rádcích, které nikdy neprorazí.“

K jeho prvnímu setkání s literaturou došlo v páté třídě. Žáci měli jít v sobotu do losangelského Colisea na setkání s prezidentem Hooverem a do pondělka o tom napsat. Zprávu Bukowského si učitelka vybrala, aby ji před celou třídou pochválila. On však na setkání s prezidentem vůbec nebyl.

„Devětadevadesát procent těch nejhorších lidí, jaké jsem kdy potkal,“ poznamenal Kenneth Rexroth, který sám nebyl žádný svatý František, „jsou básníci.“

Napříč – Glosy – Poznámky

Demokracie

Demokracie není filantropie, ani altruismus nebo sociální reforma. Není založena na soucitu s člověkem z davu, nýbrž na úctě k člověku z davu, nebo, chcete-li, na strachu z něho. Demokracie nechrání člověka, protože jest ubohý, ale protože jest vznešený. Proti čemu se staví, toť nikoliv, že jest otrokem, nýbrž že není králem. Jejím snem jest národ králů... Hned býváme hotovi vyhlásiti nějakého člověka světcem nebo prorokem, vyhledává-li chudých lidí a dává jim dobrou naučení. Středověká idea o světcích jest od této moderní velmi různá. Středověký prorok byl nevzdělaný muž, který vstupoval do velikých domů a vzdělaným dobré rady dával. Staří tyranové bývali s dostatek nestoudní a osobiví, aby utlačovali chudé, ale ne tak osobiví, aby jim chtěli kázat. Pán utlačoval chudé – ale chudí kázali bohatým... Že nejsme nijak zvláště demokratickými státy, dokazuje již to, že se neustále ptáme, co počítí s chudými. Kdybychom byli demokratičtí, ptali bychom se, co oni počnou s námi. U nás ptá se vždy vládnoucí třída: Jaké zákony dáti? Ve státě čistě demokratickém byla by vždy otázka: Jakých zákonů můžeme poslouchati?

Paradoxy obecných rčení, z časopisu Der Lose Vogel, in: Nova et Vetera 3, únor 1913, přel. Antonín Stráž

Umění

Umění, náležitě takto nazývané, není rekreací, neučí se ve chvílích volna, ani se neprovokuje tehdy, když nemáme nic

lepšího na práci. Není to práce řemeslná k ocenění u salonních stolků, ani útěk z nudy budoárů; musí být chápáno a konáno vážně, nebo vůbec ne. Aby mohlo kráčet kupředu, za to člověk musí dát život, a pro jeho pochopení srdce.

(John Ruskin: Modern Painters. Vol. II, Pt. III, Ch. I, §2, 1846, přel. jef)

O neviditelném a naději

Nevím, co bych si počal bez hlubokého přesvědčení o duchovním základu života, světa, velmi a rád sleduju performeru Milana Kohouta, co provádí v různých koutech světa, oceňuju odvahu, jasný cit pro spravedlnost, soucítící sociální povědomí, i jistý vtip a snad i zábavnost, dá-li se to tak říci, jen se domnívám, že si tím běháním po světě trochu uhnal duchovní slepotu, v tom pohybu, v těch akcích, vedl jsem s ním před časem drobný dialog, v němž on spílal „všem bohům“ apod., s argumenty směřujícími k tomu, „co všechno při svém cestování světem viděl“, to mě nepřesvědčuje, jsou také věci, které nejsou vidět, onehdy jsem měl tu čest mluvit k mladým gymnastům (zaskočil jsem za jednoho velmi zasloužilého člověka, vězně svědomí z padesátých let, jemuž nejsem hoden „zavázat řeménky u bot“, jen jsem si uvědomil, že biologické směřování je zřejmé a ničemu viditelnému nepoplatné), mluvilo se v závěrečné části také o „víře“, která pro mne má význam osobní, ve smyslu osobnostním, až po ten význam, dnes zatracovaný, „institucionální“, v kterém mne nikdo

nezmate, protože odpor k Církvi většinou pramení z neznalosti, bohužel i z nedostatku „fantazie“, je příliš veden nízkým viděním, právě jen toho, co je vidět, a já jsem těm studentům měl možnost citovat zrovna svatého Pavla (dnes rovněž příkře odvrhovaného, ve smyslu právě těch „institucí“), svatého Pavla, v němž vždy nacházím, v každou chvíli, na každém místě pro sebe vždy něco nového, co jsem neviděl a co najednou jakoby vidím, tedy citoval jsem větu: „víra je nadějných věcí podstata, důvod neviditelných“, slova pro mne hluboce důležitá, nevím, jak studenty oslovila, ale pro mne je zásadní, a vytanula mi taky na mysl zrovna dnes, když na Facebooku čtu „vánoční“ pozdrav Milana Kohouta: „Milí přátelé / Přejí vám krásnou a něžnou oslavu slunovratu. S pozdravem ‚Ser-te na bohy‘ / Váš Milan“, pod tím je „vánoční“ pohlednice: lopatka a smeták v lidských rukou, které zametají z podlahy „zbožné“ knihy, bibli a ještě dvě další, pěkný pozdrav, myslím na „krásnou a něžnou oslavu slunovratu“ a nedokážu si pod těmi pojmy představit nic, co by nebylo původu vertikálního, vpravdě liturgického, chápu po svém a nepřestávám si M. K. samozřejmě v jistém smyslu vážit, neznám ostatně nikoho, kdo by takto vážně a apodikticky se vyjadřoval (mám na mysli lidi rozumné, nikoli zoufalce), je mi to i sympatické, ač nevím, co dál z toho může vzejít, řečeno jazykem facebookovým: chápu, ale „nesdílím“.

j. e. f.

*blogový zápis ze dne 17. 12. 2011,
Brno, Alfa Passage, 17:03*

Lapač snů

Ptá se mě dnes chlapík v trafice, jestli se mi neříká „Lišák“, jestli náhodou nésu Lišák z Šiklova mlýna, nésu, říkám zklamaně, ale chtěl bych být, často bych jím chtěl být, v tramvaji asi před měsícem se mě zase jeden, asi v mých letech, ptá, „nejste vy náhodou Vondrák? byl jsem s ním na vojně...“, ne, nejsem Vondrák, taky ho znám, stejně jako Lišáka, ale nejsem to já, jedna dáma v autobuse, když jsme jeli někam na Jih, právě vystupovala, a u východu špitla směrem ke mně, „já vás znám...“, a tajuplně zmizela v temnotách vesnické zastávky, „spletla si tě s Krchovským“,

říká pobaveně přítel, který cestuje se mnou, „nejspíš“, říkám rezignovaně, na pohřbu Magorově vprostřed listopadu pod kostelem Panny Marie Karmelské se žene po louce Kačer na koni: „čau Závíšu!“, čau odpovídám přátelsky, vlastně už si zvykám, a není to špatné, že jsem ten, který nejsem, co má taky konec konců člověk sám se sebou dělat, jen si to vezměte, co ovlivnit zvnějšku? vůbec nic, jen uvnitř pokračovat, zavile a pevně, co od zvnějšku čekat? obyvatelstvo prý už většinou nechce být v EU, kam by tedy chtěli? to se nedá Evropa chápat jinak než skrze euro a prohnílé

úředníky, kteří jsou tam stejní jako tady? jak to chceš změnit? ne, ne, sklonit se a pokračovat, za každou cenu, bez škemrání, bez petic, bez suplik a nářků, není komu si stěžovat, jen svoloč vypráskat, kam na ni dosáhneme, bez řečí, čas od času, jasné slovo, jasný čin, před Evropskou komisí mluvím trefně a bezohledně čiperný, vtipný Ir, úspěšný podnikatel v letecké dopravě, bavím se jeho „kritikou Bruselu“, ale co mi to konec konců může dát, když prostě nikam „letět“ nechci a nepotřebuju? – spi sladce – živote!

j. e. f., 28. 12. 2011, 21:50

Underground – o životě a smrti

**Promluva na pohřbu Ivana Martina Jirouse,
Kostelní Vydří 19. 11. 2011**

Narodil jsem se v roce 1960 a od svých 17 let jsem byl v úzkém kontaktu se zakázanými salesiány, až jsem se stal tajným řeholníkem. Žil jsem na Ostravsku a pak v Brně. Nesměli jsme se stýkat s lidmi z undergroundu, disentu, ba ani se starými spolubratry z 50. let, o kterých se vědělo, že jsou řeholníky a že jsou sledováni. Dostali bychom do ohrožení děti, s nimiž jsme tajně pracovali. O Martinovi jsem jenom slyšel. Odešel jsem pak do ciziny, a proto jsem jej osobně mohl poznat až v roce 2003. Prožil jsem v jeho blízkosti 8 let. To mne přesto příliš neopravňuje o něm mluvit před vámi, kteří jste s ním sdíleli celý život; dovoluji mi prosím promluvit alespoň jako knězi.

V evangeliu jsme četli Matoušova blahoslavenství, text, který tak geniálně Mejla s Vrátou vložili do úst umírajícího Ježíše jako jeho závěť učedníkům v *Pašijových brách velikonočních*. Když Ježíš spatřil zástupy, vystoupil na horu; a když se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Tu otevřel ústa a učil je.

Koho Ježíš na hoře učí? Zdecimovaný zbytek Izraele, kdy čtyři miliony lidí jsou dávno pryč a jen milión zůstává. Zkorumpovaní vládcové, banda zlotřilých vymahačů daní, a masy chudých, neustále platících další a další poplatky, v ekonomické nejistotě, zdali se urodí nebo zda nebude zase nějaký státní převrat... Tito lidé čekají na Mesiáše a jeho první slova.

Ano, doba ne nepodobná době před totalitou i po totalitě. Jak řekl Martin v jednom dokumentu ČT, nad tamtou dobou jsme zvítězili; obávám se, že nad touto dobou zvítězit nelze. Přesto si dovoluji říci, že i nad touto dobou Martin zvítězil. Nad touto i jakoukoli jinou dobou se nevítězí silou, ale duchem. „Mohou zabít tělo, ale nemohou zabít duši,“ zní jedna z Ježíšových metafor. „Chudí v duchu“, *ptochoi to pneumatí*. *Ptochoi* jsou ti, kteří bez pomoci druhého nepřežijí. Duch člověka je podle Bible vše, co nás jako člověka definuje, všechny naše vztahy, city a myšlenky. Duch je to, co žije v našem těle a co přetrvává a odchází k Bohu, když tělo odloží. Pak tedy člověk „chudý v duchu“ je ten, který je ve všech aspektech svého života závislý na Bohu, který bez něj nemůže žít, ba ani přežít.

Ano, nakolik jsem Martina poznal, byl skutečným člověkem „chudým v duchu“, závislý na Bohu existenciálně (hledejte nejprve Boží království) i závislý na jeho milosrdné lásce. Byl Božím žebrákem, kterého den po dni Bůh svou neustálou přítomností živil. „Nikdy si nebuď ničím jistý,“ říká v jedné z posledních básní (*Rok krysy*) jako ten, kdo jako žebrák kolem popelnice sbírá drobtý jistoty budoucího živobytí, která není zdarma a která je vykoupena tisícerými pochybnostmi o Boží lásce a milosrdenství. Takto je člověk skutečně chudým, do posledního momentu ve svém přežití nejistým, a přesto se nakonec odevzdávajícím. „*Nediv se / o všechno mne tolikrát připravili / tolikrát připravili mne o všechno / už nebudlám nic sbírat / už nebudlám nic mít rád / nechci se opájet ničím / jsem ničema.*“

Blahoslavení plačící. To jsou ti, kterým nezáleží na sobě, nýbrž na druhých, lidé vztahů, otevření, a proto zranitelní, lidé citliví k bolesti druhých i k bolesti, kterou druhým působí svými hříchy, lidé doufající v Boží slitování nad vlastní slabostí. Lidé soucitní ke stvoření a k tomu, co je v něm nejslabší.

„Pavouček / ležl po záchodové míse / úzkostlivě díval se na mne / zda se to smí se /. Díval se na mne úzkostlivě / zatímco čural jsem / mimo něj / tklivě.“

Viděl jsem Martina několikrát plakat. Vždy to bylo při bohoslužbě, naposled při tom, když jsme spolu v Trutnově poslouchali promluvu Jakuba Trojana, duchovního Česko-bratrské církve evangelické; Martin se ke mně v slzách obrátil a řekl: „Kurva, tak má mluvit kněz!“

Jen ten, kdo Hospodina vnitřně zná, může při setkání s jeho slovem plakat a požívat jeho něhy, slovem, které nás těší v naší bídě, v naší stvořenosti, v našem údělu těch, kteří bychom tak chtěli být jinými, lepšími a plnějšími, ale jsme jenom takoví, jací jsme. Hospodin těší, protože je Stvořitel a my tvorové, „ví, že jsme jen prach“.

„Neplavil jsem se po mořích / a přece sedím v lodi / nade mnou nebe ve mně brách / dva věrní lodivodi /. Namísto stěžně vztyčen kříž / tak pořád doufám že mě něžně / nad vodou podržíš.“

Blahoslavení tiší. Lidé tiší jsou jako Ježíš, který je tichého a pokorného srdce. Tiší lidé nejsou lidé slabí. Jsou naopak natolik silní, že se nepotřebují prosazovat silou; jsou nenásilní. Jejich silou je Hospodin. Při besedě k 17. listopadu před několika lety v Brně se Martina někdo zeptal: „Co vám pomohlo vydržet všechny ty kriminály?“ – Martin řekl jen jednu větu: „Víra v Boha.“ Ano, Martin byl možná impulzivní, ale za touto vnější slupkou se skrývala jeho skutečná síla, a ta pramenila z víry jakožto zakotvení v Hospodinu.

„Každý nese co unese / tak mu i Pán Bůh bere míru / lepší být tady v klášteře / než na Sibíři v monastýru“ (Magorovy labutí písně)

Blahoslavení hladovějící a žízňící po spravedlnosti. Jsou Ti, kteří se ztotožnili s Ježíšovým poselstvím o spravedlnosti a pravdě do té míry, že za to byli pronásledováni, jak říká poslední blahoslavenství:

Blahoslavení pronásledovaní pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. Ano, i Martin se s tímto poselstvím ztotožnil a to do té míry, že Ježíšovi nepřátelé se stali i jeho nepřáteli; ztotožnil se s pronásledovanými do té míry, že nikdy neuhnul. „Nebát se a nekrást,“ byl jeho slogan. Hlad a žízeň jsou veličiny, bez kterých bychom zemřeli; stejně tak, jako otázku života a smrti Martin prožíval svůj zápas o svobodu, pravdu a lásku nás všech, možná mnohdy jako bezradný Mojžíš, chtějící vyvést svůj lid ke svobodě, zklamaný národem znovu a znovu propadajícím tanci kolem zlatého telete:

„Ach / housenko moje / jenom Ty už jsi moje / ach Pane / housenko moje / až se vykukláš / budeš k mé lásce blíže? / Vzroste / jarní osení / země zelená česká? / Housenko má!“

Blahoslavení milosrdní. Jsou ti, kteří vědí, že jsou naprosto závislí na milosrdenství Božím stejně tak, jako jsou jejich bližní závislí na milosrdenství jejich. Jen ten, kdo žije z milosrdenství Božího, vědom si dobře své bídy, může být skutečně milosrdný k bídě druhých. Martinova velkorysost k životu druhých lidí bila do očí. Ve druhém čtení jsme slyšeli: „Milovaní, my víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Každý, kdo nenávidí svého bratra, je vrah... Z toho jsme poznali Lásku: že on za nás položil svůj život.“ Lásky je především velkorysost, která nic nežádá zpět. Prvním projevem velkorysosti k druhému je milosrdenství. Milosrdenství dává život. Kdykoli je k nám někdo milosrdný, jako bychom se znovu zrodili. A tak milosrdná láska dává druhým život, protože jim vždy znovu dává novou šanci, novou perspektivu. Nikdy

jsem neslyšel, že by Martin někoho ze svých přátel soudil, a to ani ty ne, kteří jej zradili a kterým ostatní nikdy neodpustili (a mohl bych tady říci minimálně jedno jméno). Možná právě zde do Martinova života zasahovala jeho láska a úcta k Panně Marii, Matce Milosrdenství, tak blízké a chápající, té v Martinově životě nikdy nehasnoucí hvězdě.

V básni Kamilu Linhartovi říká: „*Seděl na židce / kostela Matky Boží / v srdci bloží / v hlavě vymeteno / v zdech opuka // Srdce mi puká / jen Tvoje jméno / mě zachraňuje / Ultima in mortis hora / Filium pro nobis ora.*“

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha. Čisté srdce je to, ve kterém není nic protibozského, srdce, které se zřeklo jakéhokoli zla a spolupráce s ním. Čisté srdce prosvítá z pohledu člověka, z jeho úsměvu, z výrazu tváře. Martinovo čisté srdce možná vnímali jen jeho nejbližší. Po jedné mé bohoslužbě na trutnovském festivalu, kdy Martin stál pod pódiem, po mém požehnání na závěr zvolal: „Pochválen buď největší čurák Ježíš Kristus!“ – „To si necháš líbit?“ zeptal se mne někdo překvapeně. Ale já jsem věděl, jak to Martin myslel, byl jsem na to hrdý. My uhlazení křesťané si ani nedovedeme představit, s jakou nenávistí s Ježíšem jednali jeho nepřátelé, jakými slovy ho častovali; to by papír evangelia neunesl.

Ano, Martin řekl o Ježíšovi to, co o něm říkali jeho největší nepřátelé, a řekl to jako jeho pokorný služebník, který se s ním zcela ztotožnil; jen skutečně Kristu oddané čisté srdce může vyřknout něco tak strašného. Martin, plný zklamání nad námi křesťany a našimi kompromisy, v *Labutích písních* říká: „*Jdou volit cestou z kostela / na mši jdou přímo z voleb / nač tady potom Sion stál / a k čemu hora Choreb? / Ach, svatý Jene Husi / jak se mi křesťanstvo hnusí.*“

Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny. Bůh je pokoj, a tedy jeho synové se mají svému Otci podobat. Syn Boží přinesl zcela nové pojetí pokoje: smířil obě strany ve svém těle. Ano, naše tělo je místem, kde se skutečný pokoj tvoří, protože i kdyby mělo pro pokoj zemřít, vstane spolu s Božím Synem v nové kvalitě. Neexistuje-li po smrti nic, jaký smysl má usilování o pokoj? Není lepší být druhému vlkem a zavčasu urvat, co se dá?

Martin se někomu někdy mohl zdát rváčem. Ano, nelze se smířit s bezprávím. Snad se lze smířit s bezprávím páchaným na sobě, ale nikdy ne s bezprávím páchaným na druhých. Nelze se smířit se zlem. I Ježíš se nechal zabít, ale nikdy nepřipustil, aby se komukoli ublížilo, aby nad kýmkoli vítězilo zlo. I Martin se jako zrno nechal drtit, aby ostatní mohli jednou

dojít pokoje, i on jako Kristus za pokoj druhých platil svým tělem, tak často uvězněným a poniženým. Martin zejména ke konci svého života pak dožrál v muže pokoje, který z něj vycházel v podobě něhy, laskavosti a soucitu. „*Však teď jsem si jistý / i před vámi jsem srdce své schoval // Někde v dáli za mnou / samozřejmě zní chorál.*“

Smrt je pro nás křesťany bytí bolestnou a hraniční, přece jen však bezvýznamnou epizodou. Kdo je v Kristu, i kdyby mrtev byl, nezemře navěky. Napsal jsem, jako první reakci na zprávu o Martinově smrti, na Facebook tato slova: „Martin byl hluboce věřící katolík, což o sobě s hrdostí tvrdil a o čemž jsem se mohl nesčetněkrát přesvědčit. Miloval zejména Pannu Marii, a častokrát, když jsem ho vezl autem, chtěl, abychom spolu zpívali mariánské písně. To vše zde píšu jen proto, že jsem přesvědčen, že nyní může „požívat Hospodinovy něhy“ a spolu s Kristem, Pannou Marií a všemi dalšími přáteli se těšit z toho, že Hospodina vidí „tvář v tvář“, jak tomu věřil. I já jsem ho měl velmi rád. Když jsem to říkal Juliáně, ona skoro vykřikla: „No to je pravda! Já jsem hned začala zpívat K nebesům dnes zaleť písní.“

A tak k nám dnes Martin ještě naposledy hovoří, hovoří o víře v život věčný u Pána Boha. Proto dnes sice snad můžeme být smutní, ale ne zoufalí; nejlíp by ovšem bylo, kdybychom se spolu s Martinem radovali, že se mu dostalo toho, po čem toužil a jak to čím dál více prosvítalo jeho posledními sbírkami. Jak říká prorok Izaiáš (od kterého měl Martin svou přezdívku – *Magor bassaviv*, kolkolem dės): „Hospodin zničí smrt navždy...“

Martin vždy po mě při bohoslužbách, společných vystoupeních i v hospodách chtěl, abych zahrál irské U2. Proto mi dovozte zakončit tuto řeč jednou modlitbou, která se jmenuje prostě, Hospodin (Jahweh).

Vezmi tyto boty, ztracené ve slepé ulici, a někomu je obuj / vezmi toto tričko, bílý polyesterový šmejda, a vyper ho / vezmi tuto duši, uvězněnou v kůži a kostech, a pomoz jí zpívat / Hospodine, vždy to bolí, než se dítě narodí /

Hospodine, proč je před úsvitem tma? // Vezmi tyto ruce a nauč je nosit a nezatínat je v pěst / vezmi tato ústa, tak rychlá ke kritikám, a polib je /

Vezmi toto město, město položené naboře musí zářit / Vezmi toto město, je-li to tvá vůle / to, co nikdo nemůže vlastnit, co si nikdo nemůže vzít / vezmi toto srdce a zlom ho...

P. Ladislav Heryán, SDB

(za přepis vděčíme příteli Františku Burdovi)

Zápisník z Woodstocku a Oázy

In Honor of Magor

Ivan Jirous, Beloved Magor, is Gone
Gone Gone as the Buddhists say,
Parasamgate!

I did not know him well
... but feel his presence
in all my Earthly Deeds!
All Hail, Excellent Ivan!
My brother as long as Fun, Writing,
Music

& Freedom stand dancing
(or dancing while sitting down!)
in the tracks of Time
Ed Sanders
Woodstock, New York

Na Magorovu počest

Ivan Jirous, milovaný Magor, odešel
Odešel, odešel, jak říkají buddhisté,
párásám gaté!

Neznal jsem ho dobře
ale cítím jeho přítomnost
ve všech svých pozemských skutcích!
Sláva ti na věky, skvělý Ivane!
Můj bratře, dokud je čemu se smát,
dokud píšeme, muzicírujeme

& svobodně tančíme
(a tančíme třeba i vsedě!)
ve stopách času
Ed Sanders
Woodstock, New York

Slova vlasti na rozloučenou

„Pokud jde o ten minulej režim, s ním bych řekl, že jsem vyhrál. Pokud jde o ten současnej režim, tak narozdíl od toho minulýho nemám nejmenší tušení, jak by se proti tomu dalo bojovat. Myslím, že ten pseudo-kapitalismus, ta globální nadvláda peněz a blbosti, ta pseudokultura těch tak zvaných celebrit a tý obecný zhovadilosti útočí na všechny smysly kohokoli. Nemůžu říci, že bych s tímhle režimem prohrál, protože s ním nebojuju, ale myslím, že on vyhrál nad náma, nade všema.“

Ivan M. Jirous (dokument ČT 13. komnata)

Polní knihovna

Od národa k provincii Evropy

Cyklus přednášek, které jsem před dvěma lety (1951) měl na Mnichovské universitě, se nazýval *Die Idee der Nation und die deutsche Jugend*. Pokusil jsem se v nich zevrubně odpovědět na otázku: Co je to národ? Nyní je nelze reprodukovat v jejich sledu, avšak musím sdělit, jaký byl jejich závěr. Byl takový: národ (*natio*) ve smyslu, který dáváme tomu slovu, jestliže je vztahujeme k evropským národům-lidu (*populi*), znamená jednotu soužití, odlišnou od toho, co rozumíme pouhým „národem-lidem“. „Národ-lid“ je totiž společenství konstituované souborem tradičních zvyků, vděčícím za svůj původ náhodě a proměňám dějin. Národ-lid žije netečně ze své minulosti a pouze tak. Žádný z jeho zvyků není sám o sobě účtyhodný. Zrodil se mechanicky. Je to způsob, jak se tetovat nebo oblékat, jak se ženit, jak vykonávat vágně náboženské obřady, jak mluvit a gestikulovat. U nejprimitivnějších národů-lidu jsou tím „nejlidovějším“, tedy tím nejkonstitutivnějším a nejsymboličtějším v jejich vědomí, tance kolem posvátných bubnů. Má-li se proto v Nigérii, kde blízko sebe – blízko, nicméně vědomo si své odlišnosti – žije mnoho takových národů-lidu, o někom povědět, že je cizincem, řekne se: „Ten tančí u jiného bubnu!“ Jedním slovem se tak stručně, a tudíž s vědomou nadsázkou (nicméně s nadsázkou, která slouží k tomu, aby dobře zdůraznila skutečnost), poví, že národ-lid spočívá v pouhých vrtoších nakupených náhodou a že stejně tak by jimi mohly být kterékoli jiné.

Nuže, národ ve smyslu národa evropského je rovněž i především takovýmto národem-lidem. Rovněž tkví v řadě vrtochů a v bohatství obyčejů a návyků, v nichž zkameněla minulost. Tyto vrtochy a mánie, ježto jsou zcela nepodložené, nepochybně připadají absurdní a směšné jiným národům, stejně jako vrtochy prvních se tak jeví druhým.

Avšak evropský národ se stal „národem“ (*natio*) *sensu stricto* proto, že k tomuto *vlastnímu životu* tradičních zvyků, v nichž lidé žijí setrvačným způsobem, připojil takové životní formy, jež – byť skloubené s tradičními – chtěly představit „způsob, jak být člověkem“ v povznesenějším smyslu; ve smyslu ucházejícím se právě o dokonalejší způsob, jak být člověkem, a tudíž o způsob důkladně podložený a promítnutý do budoucnosti. Každý z těchto národních prototypů se utvářel jako osobitá forma, jak zřetelně tlumočit „jednotnou evropskou kulturu“, to znamená, že ta byla prožívána každým národem intenzivně i ve vlastním stylu. To znamenalo ještě v roce 1900 „být Angličanem“, „být Francouzem“, a ne pouze zakořeněné sklony. Takové energické úsilí představovat co možná nejlepší podobu lidstva udržovalo „ve formě“ evropské *populi* a způsobilo, že jejich soužití mělo po staletí obdivuhodný a velice plodný charakter velkolepé soutěže, soupeřivého boje, v němž jedni podněcovali druhé k větší dokonalosti. To nás však nutí vidět, že idea Národa, na rozdíl od ideje národů-lidu, jež jsou pouhým lidem, znamená především být živoucím programem do budoucnosti. Nuže, právě tím přestaly být národy-lid Evropy. Evropské národy-*nationes* náhle – byť tento jev započal již před poslední válkou – zůstaly niterné bez budoucnosti, bez příštích projektů, bez tvořivých aspirací. Všechny zaujaly prostý obranný postoj, a zajisté postoj nedostatečně obranný. Jenomže budoucnost není představa o abstraktní chronologii. Budoucnost je hlavním a prvotním orgánem lidského

života. Život je činnost, která se provádí směrem kupředu. Každý z nás je nejprve a především budoucnost. V této chvíli jste již zpozorněli a očekáváte slovo, které se chystám vyslovit. Všechno ostatní, přítomné a minulé, v člověku vyvstává s výhledem na to, co má přijít. Nic závažnějšího se proto nemůže přihodit lidem nebo jejich národu-lidu, než že se podrobí amputaci tohoto životně důležitého orgánu, jímž je budoucnost. Ta dává napětí našemu bytí, vnuká disciplínu, umravňuje nás. Bez budoucnosti se jak člověk, tak národ demoralizuje, chátrá. ...

Idea Národa, která dosud byla ostruhou, se mění v brzdu. Jsou neschopna nabídnout každému národu-lidu program budoucího života, ochromuje ho a uzavírá do sebe sama. To však znamená, že evropská společenství přestala být vlastně národy, *nationes*, a v procesu involuce – *Zurückbildung* – sestoupila nazpět do primitivního stavu národa-lidu, který je jen tím a ničím víc, upadla do *vlastního života* drobných zvyků, obyčejů a mánií. Noviny především připomínají domácí věhlas a jako nikdy předtím hovoří o bezvýznamných lidech. Současně se pěstuje *folklór* a směšným způsobem se monumentalizuje. Folklór je prototypem domáckosti. ...

Považte nyní, zda současná situace evropských národů není paradoxní. Chtě nechtě nad nimi vyvstávají na obzoru obrovské společné problémy a táhnou nad jejich hlavami jako putující temná mračna. To je nutí – a opakují: ať chtějí nebo nechtějí – dělat jakási gesta neurčitá, bezvýznamná a vyhýbavé účasti na zmíněných problémech. Ve skutečnosti však o ně nejeví opravdový zájem, což je nerozumné. Jako by se ty problémy netýkaly všech. Dokládá to pohoršlivý fakt, že téměř žádný národ Evropy nemá dnes politiku, jež by takovým problémům čelila. Nanejvýš říkají „ne“ všemu, co se jim navrhuje. Naproti tomu se utvrzují ve svých starých zvycích a dbají pouze na podružné záležitosti, osoby a události, které se vyskytnou na národní scéně.

Příčina tkví v tom, že podoba společenství, v němž setrvávají – Národ –, nemá budoucnost! „Nacionalismus navenek“ je nutil „žít, pohybovat se a být“ – řečeno slovy svatého Pavla – v širém světě. Avšak idea Národa, jak jsem uvedl, se konstitutivně promítá do budoucnosti, je v podstatě úkolem.

Jestliže budoucnost je amputována, idea Národa v tom, co obsahovala autentického, se vytratila. Národy (*nationes*) přestaly být národy a změnily se v provincie. Odtud pochází překvapivý jev, že na celém kontinentu se život stal provinčním. Bylo by zajímavé studovat, v jaké zvláštní podobě se tato provinčnost v každé zemi zrodila. Jak to provedla například Paříž, před čtyřiceti lety „metropole světa“, aby se prapodivně stala provinčním městem. Velice lituji, že v této otázce „provinčnosti“ právem nejsem s to udělat jakoukoli výjimku.

Pravda je taková, že za poslední čtvrtstoletí evropské národy (*populi*) – vyjma Švýcarsko – nemohou pociťovat žádnou hrdost na své chování. Ve skutečnosti by se každý z nich měl cítit zahanben tím, co provedl, a mělo by být víc Evropanů, kteří k vlastní lítosti poprvé pociťují vůči Evropě znechucení. To znamená znechucení nad stavem, v němž se dnes ocitají. Jsem jedním z nich a vyhlašuji to na všechny strany. Mám k tomu jisté oprávnění, protože dnes jsem pravděpodobně, mezi žijícími, doyenem Ideje Evropy.

José Ortega y Gasset, z knihy Evropa a idea Národa, přel. Josef Forbelský, Mladá fronta, Praha 1993, pag. 6-10

Úhly pohledu

Hrách na zeď. Z hovorů pro Rádio Dráták 10 a 12

Noční nevyvážené hovory Jaroslava Erika Friče s hosty a publikem klubu Boro. Tyto hovory vysílá rádio Dráták každé pondělí, vždy od 22.00 hodin.

Desáté hovory proběhly ve čtvrtek 8. prosince 2011 (vysílány 12. 12.). Hosty na pódiu byli – Jan Papoušek (filmový dokumentarista) a Pavel Nepustil (sdružení Podané ruce).

Téma těchto hovorů bylo: „Závislost – drogy – sebeúcta – vnější a vnitřní exil – svoboda“ – promítání filmu „Česká Granada“

S poznámkou pod titulem: Co je to skutečná závislost? jak je nebezpečná pro dotyčnou bytost, jak pro společnost? léčit? kriminalizovat? ignorovat?

Úvodní teze:

(někdo) „Tohle je ten NEJVÍC komedy dokument... tyhle lidi NESEŽENES!!! Jsme se na to dívali ve škole... a chci-pali jsme tam smíchy... jako MEGA MEGA MEGA!!!!“

(někdo jiný) „Tihle lidi nejsou nemocní. Za všechno si můžou sami, nikdo je nenutil fetovat a skončit takhle. Žádné léčení bych jim nehradila, nikdy. Stát obírá lidi a léčí tyhle dobytky, kteří celou dobu v léčebně myslí na to, že až vylezou, jestli ještě ten jejich dealer dealuje a jak si dají šlehu. Měla jsem takovou kamarádku a vím, o čem mluvím, jen málo se jich z toho dostane. Prostě spadli do toho sami, tak ať si sami pomůžou. Člověk, který má rakovinu potřebuje POMOC, néé hnusná, špinavá fetišká lůza...“

(někdo další) „Až se o tuto problematiku začnete zajímat, a to především z lékařského hlediska, zjistíte, jak ubohý je Váš názor, ANO, závislost je nemoc, je to záležitost tenké rovnováhy mozku, porucha transitorů (např. transitoru gaba) a přijímání dopaminu. Někteří jedinci dokonce vykazují „imunitu“ proti závislosti. Dál to nebudu rozvádět, nejsem tu od toho abych někoho vzdělával! ...“

z internetové diskuse o filmu Česká Granada

„Jeden novinář píšící o drogách emphaticky volá: „Kdy už konečně začneme respektovat realitu!“ – Co to ale realita je, neříká. Pro mne realita značí především lidskou svobodu, její volnost a autonomii. Realita je to, co je nutno vytvořit, vybojovat, uskutečnit – aby člověk byl člověkem. – A proto Ti chci napsat dopis o drogách. ...“

J. E. F., úvod „Dopisu o drogách“, 1997, celý text v rubrice „Články“ na www.dratak.cz

Dvanácté hovory proběhly ve čtvrtek 22. prosince 2011 (vysílány 26. 12.). Hosty na pódiu byli – básník Martin Cina a účastníci večera.

Téma těchto hovorů bylo: „Menšinové životní a společenské postoje“

S poznámkou pod titulem: Hovory o lidech, kteří se dostali na okraj společnosti. Jaká je ideologie a pozitivní působení společnosti většinové? Nejsou sympatie svobodně uvažujících lidí dnes spíše na straně vyděděnců, lidech na okraji než na straně nenasytných mocných, devastující k otroctví lidskou duši, lidské prostředí a vpravdě i lidské perspektivy?

Úvodní teze:

„... a ještě jeden takový můj osobní poznatek: S úžasem zjišťuji, že jsem z menšiny vzešel a do menšiny se vracím. Se svou mentalitou, se svým kulturním ukotvením, se svým způsobem života, se svým myšlením jsem zase jenom minoritka. Ale být v menšině je skvělá věc! Já se tam cítím výborně, v té menšině, výborně! Protože já už nevěřím na většinu. Já už nevěřím na ty davy. Já už nevěřím na ty masy. Já už nevěřím ani na těch 45 procent voličů, protože vím, že volí Roberta Fica... Já už věřím skutečně jenom vlastnímu přesvědčení a lidem, s kterými ho sdílím. ...“

Přepsáno z monologu Fedora Gála, nahraného na webových stránkách www.tyzden.sk, 18. 11. 2011, po promítání filmu o historických událostech 17. listopadu 1989, do češtiny přepsal jef

„... No my tady s Cikány žijeme v symbióze už leta (ale- spoň běžná populace) – jako kosatky si nechávají vybírat mezi zuby zbytky potravy parazitními rybičkami, tak i my v opilosti si necháváme semtam ukrást mobil nebo šrajtofli na Stodolní ulici. Ovšem, když jsem se pídil po tom, kam mizí romská populace z centra a tradičních čtvrtí, zjistil jsem že politická reprezentace spolu s developerskými žraloky, tak jako v jiných větších městech, v honbě za vyčištěním prodejních lokalit, pozemků a budov už leta provádí odsun našich etnický odlišných spoluobčanů do podobných lokalit jako je Šluknov (tady je to Vítkovsko, Jesenicko, Bohumín a pod.), do předražených, týmiž developery vlastněných, zchátralých ubytoven. Výsledek je, že mizí kolorit a státní peníze z příspěvků na přehodnocené nájemné. Čili zase tunel. A ty tzv. bouře jen překrývají tu pravou zločinnou podstatu tunelování dnes už i životů občanů. Tato nová symbióza mezi politiky a kšeftaři všeho druhu nás brzo stejně přivede do záhuby... a bude jedno, z jakého etnika jsme. Vždyť nejvíc Ostravu i českou vládu paradoxně dusí, a to i doslova, etnický soukmenovec cikánů – Ind Arcilotr Mittal a jeho anti-eko-ocelárna. Dalo by se ironicky podotknout, kdyby nešlo o život, že to je zásah vyšší spravedlnosti... Tak co s tím budeme dělat, my běloši z nižší střední třídy, ha?“

Ostravský malíř a performer Jiří Surůvka, jeden ze „vzkažů“ na Facebooku během nepokojů v Šluknovském výběžku, 2011, se souhlasem autora

„Bylo něco jako stmívající se obzory / a já právě odříkával vlastní identitu / do starého koberce. / Odněkud šustil vítr, chlad jeho pózy / byl patrný na vyhulené tváři / jak pavouk v síti. // ... Prastará scénérie smrti / mě musím přiznat zaskočila / výběrem jejího zjevení. / Teď sedí na té židli naproti / a našeptává co mám psát. // ... Zapalují si cigaretu z popelníku / dopijím kalich studu a samoty / tiše se mnou nese Blues / o spoustě slz, smutku po matce, životě / který by vytesal jiný příběh noci. / Cítím rozbourěný smysly / linoucí se do mého výrazu. / Tohle se mi mihlo hlavou / nikde nic ani lusknutí prstem / nemá to důraznost noci. // ... Nic jen mé ztichlé naslouchání / zapálené cigarety v mých prstech / ve spící věznici / v příběhu Mrtvého muže.“

Martin Cina, z básně Mrtvý muž, Bílovice nad Svitavou, 2009

Jiná hájemství

Magorovo poslední On The Road

Je sobotní poledne, 19. listopadu. Zvony kostela Panny Marie Karmelské v Kostelním Vydří na Vysočině jsou slyšet daleko do okolí. Na přilehlé louky se sjíždí obrovské množství lidí, kteří přijeli doprovodit básníka, dlouholetého vězně, rockera, programového buiče a celoživotního performeru Ivana Martina Jirouse na poslední cestě. Kostel je rychle nabitý k prasknutí, v popředí spočívá na nízkém katafalku rakev, na jejímž víku trůní velká bílá květinová labuť. Na černé stuze je zlatě napsáno Loučí se s Tebou underground.

Zpívá chrámový sbor, lidé stísněně šeptají. Mši zahajuje salesiánský kněz Ladislav Heryán, pomáhá mu jezuita František Lízna. Lepší kombinaci duchovních by si Magor nemohl přát, páter Lízna s ním sdílel stejný osud disidenta a vězně. Mše probíhá s neobyčejnou noblesou, u mikrofonu se střídají pozvané osobnosti, na kytary hrají a zpívají kněz Heryán a Magorova přítelkyně Dáša Vokatá.

Zatímco atmosféra v kostele je nutně strnule vážná, venku před kostelem je stejné množství lidí jako uvnitř, poslouchají velmi kvalitně reprodukovanou mši a popíjejí, hovoří spolu a vzpomínají na nezapomenutelné Magorovy excesy.

Vyprávím, jak před dvaceti lety v Karlových Varech najednou Jirous zmizel a nikdo nevěděl kam. Ráno ve čtyři dlouze zvonil zvonek a když jsem vykoukl z okna, spatřil jsem nepřítelů taxikáře, jak míří pistolí na Magorovu hlavu a nenávisťně syčí: „Pokud za něj nezaplatíte patnáct set korun, tak ho odprásknu. Nechá se vozit po městě jako nějaký boss a nemá ani floka.“ Magor skučel: „Prosím tě, dej mu ty prachy, jinak mě ten kretén pošle do kytek.“ Seběhl jsem dolů a dal taxikáři peníze, ten sedl do auta a fofrem odjel. Magor se zachechtal, vytáhl z náprsní kapsy pětistovku a zařval: „Tohle teď někde prochlastáme!“ Ptal jsem se ho, jestli mu nevedí, že živím dvě malé děti. „Děti budou, my nebudem!“ řval Magor euforicky na rozednívající se prázdnou lázeňskou ulici, v blízkosti Grandhotelu Pupp.

Uvnitř i venku fotografové do úmoru sfocují notoricky známé tváře, nejvíce je fascinují osobnosti dvou vládních ministrů. Téměř nepovšimnutí zůstávají slzíci básník a hudebník Pavel Zajíček, malíř Josef Žáček, jehož výstavy Magor uváděl a psal k nim katalogové texty, Magorův kolega z Křížovnické školy Jan Steklík, básník Jaroslav Erik Frič, vydavatel Magorových básnických sbírek a stěžejní persona skupiny Plastic People Josef Janíček, který před kostelem postává s kytarou, v naději, že bude muzicírovat nad hrobem, jenže se k tomu v davovém zmatku vůbec nedostává. Tato skutečnost potvrzuje moje mínění, že fotograf je buď ryzí génius, nebo servilní dement.

Velkou pozornost budí řeč bitovského básníka Jiřího Kuběny, který impozantním způsobem shrnuje Magorův život a jeho averzi vůči všem formám totality. „... jeho velikost je i v tom, že po dokonalé porážce veřejších uzurpátorů svobody z pozic Moci, na níž se tak neohroženě podílel, dokázal se zřetelně distancovat i od dnešní naší, zase jiné Nesvobody, od nesvobody, jak sám věděl, mnohem horší a zákeřnější, od našeho otročení Zlatému teleti a jej doprovázejícímu Konzumnímu blbství a vražedné duchamorné Zábavy – v tom našem bez rozpaků vyznávaném, jen trochu doslovněji materialistickém Zemském ráji na pohled,“ hřímá Kuběna a mnoho lidí nepříjemně mrází v zádech. Ve svém plameném nekrologu také zdůrazňuje Magorovu osudovou spříz-

něnost s Karlem Havlíčkem Borovským, s bezdomoveckým psancem Villonem a s Paulem Verlainem.

Mše končí, lidi se přeskupují k postrannímu vchodu, kterým Magorovi nejbližší přátelé vynášejí rakev s jeho tělem. Pohřební průvod prochází Kostelním Vydřím, za ním je rakev naložena do auta a vezena na vzdálený hřbitov, kde je za zpěvu Hlavsovy písně Muchomůrky bílé spuštěna do hrobu. Nejsilnějším dojmem na mne působí Magorova žena, malířka Juliána Jirousová, literárně vyhraněné dcery Františka a Marta a jeho báječné vnučky.

Po skončení obřadu se lidé pomalu rozjíždějí, my jedeme s Johnem Bokem a jeho ženou Jitkou do sousedního Prostředního Vydří, navštívit Magorův zdevastovaný statek. Uvnitř panuje nepopsatelná okultní atmosféra, budící zdání, že ten, který odsud kdysi odešel, se sem zase někdy vrátí. Uprostřed místnosti zeje mělká jáma, pozůstatek po Magorově hledání vybájeného pokladu. Všude jsou haldy polozetlelého papíru a štosy knih, pravděpodobně by po pečlivém třídění vydaly na několik básnických sbírek. Černou vládní limuzínou přijíždí kníže Karel Schwarzenberg a mlčky prochází stavení. Mám sto chutí umýt množství špinavého starého nádobí, ale neodhodlávám se k tomu. Stavení podává nezkresené a sugestivní svědectví o chudobě, časté a mnohdy i osudově nezbytné průvodkyni výjimečných tvůrčích osobností.

Nakonec odjíždíme v těsném závěsu za vládní limuzínou na Skalákův mlýn v Meziříčku, kde probíhá smuteční hostina. Slovo smuteční mně připadá nepatřičné, protože vzduchem létají vzpomínky na Magora a barvitě se vykreslují jeho přetvárná bláznivá extempore. Ponurá nálada se brzy přelévá do smrti huronského smíchu a rozloučení s Magorem tak dostává ten správný, magorovsky zabarvený říz.

Hodně lidí si klade otázku, co bude teď, po Magorově smrti. Myslím, že existuje jednoduchá odpověď – bude to samé, co bylo před ní, pouze bez stěžejního aktéra, charismatického otce zakladatele. Určitě se bude muset český underground nově definovat, položit si zásadní otázku, je-li ještě vůbec undergroundem a za cenu jakých kompromisů a nesmyslných úliteb stávajícímu establishmentu. Pokud se mu podaří si na ni nezaujatě a bez skrupulí odpovědět, bude dál životaschopný. Pokud ne, ztratí svoje bytostné opodstatnění a svoji kulturní výjimečnost. Hrdinství a statečnost staré doby musí být nutně potvrzeno autonomními postoji v době nynější, jinak z těchto zprofanovaných pojmů vyprchá přesvědčivost a stanou se bezobsažným paskvilem. Magor byl a je vyzdvihován a ceněn jako odpůrce minulé totality, ale až z Kuběnových úst naplno zaznělo, že byl i odpůrcem ekonomicky a mediálně se fašizující totality současné. Pokud český underground zdegeneruje na pouhou sezónní festivalovou zábavu a občasná jednorázová setkání pamětníků starých časů, ztratí drahocenný punc oázy svobodného ducha a nezávisle se vyvíjející kreativity. Největším nebezpečím a zároveň komickou stupiditou však pro něj je silící tendence k vymezování úzkého okruhu VIP osobností s vyprázdněnými dogmaty sešňorovaných prominentů.

Na závěr se vtírá poněkud nekorektní otázka: byl to pouze církevní pohřeb se všemi tradičními náležitostmi? Myslím, že ne tak docela. Byl to spíš jakýsi rituální, poeticko-funerální happening. Budeš nám chybět, Magore...

Milan Kozelka
*původně psáno pro MF Dnes,
rozšířeno a upraveno pro Uši a Vítr*

Do Nového roku 2012

Po sedmdesáti letech...

Lhostejnost jest hlavním příznakem katolíků morových: „Ze všech sil světa lhostejnost jest nejstrašnější. Proti ní nebe nic nemůže. Vymyká se i nejmocnějším lživostí lásky... Lhostejnost je teď jediným kacířstvím, jež zasluhuje pozornosti.“ Lhostejnost – síla, kacířství, to jsou slova básnická. Neboť lhostejnost jest popření síly a odklizení naukových rozdílů. Lhostejnost jest zevšednění duše. Jest to zapření všech vnuknutí a hlasů nitra, na němž mívá velkou účast lidský rozum, takže nic vyššího pak již k němu nemůže. Člověk takový stáhne ideály na pohodlný stupeň. Obrací se zřetel jen na to, co jest přízemní, začíná a končí otčenáš jen „chlebem vezdejším“, stává se tím typem, jemuž mládež a básníci říkají buržoa: všechen čis kostí sjede do bačkor, kleriky se odloží na věšák a „odění víry“ zamění se župany. – Jindy úředníci byli páni. Teď, ve státě otrockém, který k svobodnému člověku zná jen jeden vztah, vyjádřený exekutorovým: Plat, anebo pojdi, i z úředníků stali se jen tahouni. Všechna svátečnost, duchovní i ta prostě světská, omezena jest na úroveň přikrčeného diurnisty, ze služebníků čili ministrů Moci stali se mašinová písaři. A tomuto ohavnému duchu byrokratismu nestačí, že to dělají mužští, zaprahují do toho i dívky, a ty si libují, že se jim dopřává této almužny „samostatnosti“. Všechna svátečnost, již jest právě panenství, zjev a pojem, který jen Církev katolická „vede“ stále ve svých knihách, ze slovníku světa se šmahem škrtá: Jsou jen duše vdané, zadané, prodané.

Svět tone v nejhorší bídě. To proto, že opovrhne Chudobou. Není možno říci, že se teď lidé chudoby bojí, nikoliv, chudoba jest v opovržení jako jediný zločin země. Příslloví jako „Chudoba cti netratí“, „Chudoba je matkou zdraví“, a podobná, jsou už jen slovníkovou veteší.

Moderní nauky, hlásané „věřícími vědy“, zrušily hierarchii duchů právě proto, že k ní třeba principů svátečnosti a chudoby. Zpěvu vánočnímu „Pokoj lidem dobré vůle“ buržoa rozumí jen ve smyslu k sobě. K němu ať jsou všichni dobré vůle. V praxi pak, on, státník sociální, má to vyřízeno k člověku mimo sebe exekutorovým: Plat, anebo pojdi. Jen takové jest jeho pojmání státu vzhledem k Svobodě.

My se přidržujeme obcování křesťanů a s Církví vytrvale recituje: Confundantur, qui nos persequuntur, péreant illi, qui nos pérdere festinant.

Díkučinění na konci r. 1932, jakož i přání do nového 1933 uzavíráme v klassickou denní modlitbu, jež se nám zdá Synthesou všech přání: Gaudium cum pace, emendatióne vitae, spátium verae paeniténtiae, grátiam et consolatióne Sancti Spiritus, perseverántiam in bonis opéribus tríbuat nobis omnípotens et miséricors Dóminus. Amen.

Josef Florian, ze staroříšských tisků, 1932

Kde jest dokonalé veselí

Přicházejí jedenkrátě svatý František z Perugie k Panně Marii Andělské s bratrem Lvem v zimní dobu, a převeliká zima je náramně trápila, zavolal na bratra Lva, který šel maličko napřed, a řekl takto: Ó bratře Lve, byť Menší bratří na každém místě dávali veliký příklad svatosti a dobrého vzdělání, nicméně piš a pilně znamenaj, že v tom není dokonalé veselí. A když ušli kus cesty, svatý František jej zavolal po

druhé: Ó bratře Lve, byť třeba Menší bratr osvěcoval slepé, narovnával zkroucené údy, vyháněl ďably, vracel sluch hluchým, chůzi chromým, řeč němým, a což větší jest, vzkřísil by člověka čtyři dni mrtvého, piš, že v tom není dokonalé veselí. A když popošli, svatý František volá mocně: Ó bratře Lve, kdyby Menší bratr znal všechny jazyky a všechny vědy a všechna písma, takže by uměl prorokovati a zjevovati netoliko věci budoucí, ale také tajemství svědomí a lidí, piš, že v tom není dokonalé veselí. Když ušli zase kousek cesty, svatý František znova zavolal mocně: Ó bratře Lve, ovečko Boží, byť Menší bratr mluvil jazykem andělským a znal běhy hvězd a sílu bylin, a byly by mu zjeveny všechny poklady země a znal by přirozenosti ptáků a ryb a všech živočichů a lidí a stromů a kamenů a kořínků a vod, piš, že v tom není dokonalé veselí. A když ušli ještě kus cesty, svatý František volá mocně: Ó bratře Lve, byť Menší bratr uměl kázati tak dobře, že by obrátil všechny nevěřící na víru Kristovu, piš, že v tom není dokonalé veselí. A když tento způsob mluvení trval dobré dvě míle, bratr Lev s velikým podivením se ho otázal a řekl: Otče, prosím tě jménem Božím, abys mi pověděl, kde jest dokonalé veselí. A svatý František odpověděl: Když přijdeme k Panně Marii Andělské takto promočení deštěm a zkřehlí zimou a všichni zablácení a ztrápení hladem a zaklepáme v klášteře na fortunu a vrátný přijde pohněvaný a řekne: Kdo vy jste? a my řekneme: Jsme dva z vašich bratří, a on řekne: Nemluvíte pravdu, ale jste dva taškáři, kteří chodíte po světě a šálíte lidi a okrádáte chudé o almužnu; jděte pryč; a neotevře nám a nechá nás státi venku ve sněhu a v dešti zkřehlé a hladové až do noci, tenkrátě jestliže takové příkoří a takovou ukrutnost a takové vyprovázení sneseme trpělivě bez trápení a bez repťání a budeme si pokorně a vlídně mysliti, že ten vrátný nás opravdu zná a že Bůh skrze něj mluví k nám, ó bratře Lve, piš, že v tom jest dokonalé veselí. A jestliže my nepřestane klepati, a on vyjde ven rozzlobený a jako dotěrný tuláky nás bude vyháněti s hrubostmi a políčky, řka: Jděte odsud, ničemní šibalové, jděte si do špitálu, neboť tady nedostanete ani jídla ani noclehu; jestliže my toto sneseme trpělivě a s radostí a s dobrou láskou, ó bratře Lve, piš, že v tomto jest dokonalé veselí. A jestliže my, nutkáni hladem a zimou a nocí přece ještě budeme klepati a volati a prositi pro lásku Boží s velikým nářkem, aby nám otevřel a pustil nás dovnitř, a on ještě víc pohoršen řekne: Toto jsou dotěrní tuláci, ale já je vyplatím podle zásluhy; a vyjde ven se sukovitou holí a popadne nás za kapuci a porazí nás na zem a vyválí nás ve sněhu a natluče nám důkladně tou holí; jestliže my všechny tyto věci sneseme trpělivě a s radostí, myslíce na bolesti Krista požehnaného, které máme snášeti z lásky k němu, ó bratře Lve, piš, že v tomto jest dokonalé veselí. A proto slyš závěrek, bratře Lve: nade všechny věci a milosti a dary Ducha svatého, které Kristus uděluje svým přátelům, jest přemáhati sebe samého a ochotně pro lásku Kristovu snášeti bolesti, křivdy, potupu, nepohodlí; protože ve všech jiných darech Božích nemůžeme se honositi, protože nejsou naše, ale jsou od Boha; pročež dí apoštol: Co máš, čeho bys neměl od Boha? A jestližeš to dostal od něho, proč se tím chlubiš, jako bys to měl od sebe? Ale v kříži soužení a protivenství můžeme se honositi, protože toto jest naše; a proto dí apoštol: Nechci se chlubití leč v Kříži Pána našeho Ježíše Krista. Jemuž vždycky buď čest a sláva na věky věkův. Amen.

Kvítky svatého Františka

HOMER'S MEMORIAL

13. A 14. LEDEN 2012
KLUB BORO - KŘENOVÁ 75, BRNO

ZAČÁTKY V 19.45 PŘESNĚ!!! BAR OTEVŘEN OD 18.00. TÍŽDNÍ DEN CZK 120
POD PULTEM CZK 100 A CZK190 NA OBA DNY. OMEZENÁ KAPACITA!
TÍŽDNÍ ZA PODPULTOVOU CENU NA BARU, A NA WWW.DREVENACIKADA.CZ
BĚHEM FESTIVALU PROJEKTOVÝ KRYT: REVUE DNO NO. 15. GO HORA LAV
ALMANACH PRO POESII, HUDBU A LITERATURU UM PAKULTURY NO. 10
FESTIVALOVÝM KONFERENCEREM JE MAREK KOBYLKA S SOBOLA

KDO NEPLUDE JAKO BY NEBYL

13. LEDEN 2012
PÁTEK
ALTERNATIVE ROCK / KYTOU
NARAJAMA
KUBIN & KLÍČ & VŮTIPIL
BY THE SHIRAZ JAROUKALI
JACHT BRIGANCE TYPPO
14. LEDEN 2012
SOBOTA
JAZZ / LONNAN, BABY, BRNO
KŘENKÝ PŠINICKÝ JAZZ LONNAN V HODI RABERA A ROK NEHEATER SIR MONDIZ TERNIO
ALLEN ALLUM
MASSIVE
KONTROLL
COCKA
JAZZ / LONNAN, BABY, BRNO
KŘENKÝ PŠINICKÝ JAZZ LONNAN V HODI RABERA A ROK NEHEATER SIR MONDIZ TERNIO
ALLEN ALLUM
MASSIVE
KONTROLL
COCKA
JAZZ / LONNAN, BABY, BRNO
KŘENKÝ PŠINICKÝ JAZZ LONNAN V HODI RABERA A ROK NEHEATER SIR MONDIZ TERNIO
ALLEN ALLUM
MASSIVE
KONTROLL
COCKA

WWW.SOPEL.FREEMUSIC.CZ
STB.BORO-KLUB.CZ
KGB.DRÁČEK.CZ

BEZ SPONZORŮ A DOTACÍ

DRÁČEK SYNOBODNÉ RÁDIO

Uši & Vítr 342. večer Potulné akademie

čtvrtek 12. ledna 2012 od 19.30
Klub BORO, Křenová 75, Brno

OLOMOUCKO - BRNĚNSKÝ VEČER

HRÁCH NA ZEĎ XIV - Noční nevyvážené
rozhovory J. E. F. s hosty - pro Rádio Dráček

FREE JAZZ TRIO
stálce, která letos oslaví 40 let působení na scéně

MIKY MARUSJAK & POETIC BAND
autorské čtení + hudební doprovod

ŠPINAVÉ SPODŇÍ PRÁDLŮ
hanácké underground

SHAKER C.
pořádný bluesový nářez

60 CZK

FESTIVAL LEPRY
fáze druhá

Mira Kubín
folk-blues
(Letovice)

Josef Klíč
autorské vystoupení
předního českého violoncellisty
(Šlapanice)

Hrozně
alternativa
(Brno)

Dítě
hardpop
(Brno)

Hynkovy zámky
alternativa
(Olomouc)

Cirkus Cermaque
heavy-soul
(Brno)

Sanitka
garážový bigbít
(Blansko-Břeclav)

Sibérija
alternativa
(Rýmařov)

21. ledna 2012
SOKEC - Sokolovna Hrušovany u Brna
Masarykova 19

Začátek 16:00 Vstup 100 Kč

Prodej knih, CD, placek, ...

www.reklamniplacky.cz www.sokolovnahrusovany.cz www.drevenacikada.cz

Tiráž

Uši a Vítr č. 1, leden 2012 • noviny Potulné akademie • ročník VI • vydává Proximus, o. s., s pomocí Boží a přátel společnosti Christiania • vychází poslední čtvrtek v měsíci • adresa redakce: Vetus Via, Poštovská 4h, 602 00 Brno, telefon 723 025 974 • za redakci odpovídá Jaroslav Erik Frič • fotografickou a anonční část novin připravuje Fido • v evidenci periodického tisku pod č. MK ČR E 19773 z 18. 10. 2010 • cena 20,- Kč •